

PERTTI HEMÄNUS

Lehdetkö tulivat? Tänne ja heti!

Meneillään on vaalivuosi, tosin `vain` Yhdysvalloissa mutta sehän on maailman johtava maa.

Viisauden alku on sen asian oivaltaminen, että suurimmat mahdollisuudet maan paremmaksi presidentiksi on demokraatilla, joka ymmärtää johonkin rajaan saakka myös republikaaneja ja saa heiltä lisäkannatusta.

Tällainen ehdokas on John F. Kerry. Aivan erinomainen mies, katsokaapa. Aluksi hän vastusti Vietnamin sotaa, sitten taisteli tuossa maassa itse urhoollisesti ja mitaleja saaden, kunnes jälleen vastusti sodan jatkamista ja vaati rauhaa. Yhdysvaltalaisena kyllä äänestäisin häntä.

Suomessa odotetaan, toivotaan ja lupailaan veronalennuksia. Kuka on keksinyt muistuttaa, että kaikkein köyhimmät eivät hyötyisi niistä yhtään senttiä, eurosta puhumattakaan?

Kaikkein köyhimmiltä pidetään meillä vain kunnalliserovero ja sitähan taas alennukset eivät koskisi. Esko Helle muistutti asiasta Hämeen Sanomissa.

Monenlaiset ideat risteilevät Suomessa, kuten se arvio – liekö tuulesta tempaistu? – että Erkki Liikanen olisi ehdokas kotimaiseen huippuvirkkaan eli työnantajajärjestörykkösmieheksi.

En usko asiaan vielä, en sitä myöskään toivo. Olisihan toisaalta jännittävää nähdä kaksi demaria vastakkain, toinen SAK:sta. Moniarvoisuudesta puhutaan ja tuossa sitä olisi kerrakseen.

Matti Vanhasen hallitus istuu ja tekee työtään. Suhteeni pääministeriin on kaksijakoinen. Hyvin muistan hänen ajaneen ”työreformia” eli palkkojen sopimista yrityksissä, mikä todennäköisesti vain alentaisi niitä.

Mutta sitten asian toinen puoli: kun ehdotus ei ottanut lainkaan tulta vastapuolella eli lähinnä SAK:ssa, Vanhasen pani sen jäihin. Kestän kyllä hänen johtamansa hallituksen ja jopa vähäsen ihmettelen, että lähes tyhjästä nousi henkilö maan poliittiseksi ykkösimeksi.

Tässä yhteydessä ei pidä kaipailla Tarja Halosta, sillä hänellä on vain riisutut valtuudet. Hyväksyn hänet vaikka miten, totta kai. Ääntäni mataloittaen sanon kuitenkin, että toivoisin häneltä vähän terävämpiä puheita.

Nato-keskustelu ei vain jatku, vaan entisestään kovenee. Pavo Lipposen Nato-kantaa on vakavasti ennakoitu ja hän on yhä lähestynyt Natoon liittymistä sanoisinko keskipitkin askelin.

Kansamme jakaantuu karkeasti ottaen eliittiin eli yläluokkaan ja tavallisiin talleaajiin. Miten enemmistö eli me talleajat saamme estetyksi tarpeettoman liiton? Ovelimmat eliitin jäsenet ovat jo alkaneet vaatia, että kansanäänestystä asiasta ei pidä järjestää. Minusta taas pitää, jopa ehdottomasti.

Olen selailut pitkää aikaa Suomen perustuslakia, aikoihin joka kotiin jaettu vihkosta. Sen sivulta 28 löydän seu-

raavan tekstin:

”Kansanäänestyksen järjestäminen Neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämisestä päätetään lailla, jossa on säädettävä äänestyksen ajankohdasta ja äänestäjille esitettävistä vaihtoehdoista.

Kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä säädetään lailla.”

Lait säätää eduskunta. Sen käsissä tulee olemaan Nato-jäsenyytemme. Liittymisen kannattajien osuus on hitaasti kasvanut, mutta uskon selvän enemmistön kannattavan kansanäänestystä ja vastustavan jäsenyyttä. Avainongelma on itse tuo äänestys.

Nato kuulemma edellyttää jäseniksi pyrkiviltä valtioilta selvää kansalaisenemmistöä, mutta enpähan muista että jokaisessa jäsenmaassa sitä olisi kysytty.

Yhdysvaltain apulaispuolustusministeri Paul Wolfowitz on Irakissa tehtyjen itsemurhaiskujen jälkeen lausautunut: ” - - - tekijät ovat valmiita tappamaan edistääkseen omaa fanaattista ideaansa maailmasta”.

Eikö USA käynyt Irakissa sotaa eli tappanut ihmisiä edistääkseen omaa fanaattista ideaansa maailmasta?

Tamperelainen Aamulehti on iso, laadukas ja menestyvä; ihan totta. Joskus se kuitenkin harjoittaa hassunkurista asioiden salailua. 22. helmikuuta sen pääkirjoituksessa käsiteltiin ”ydinasebasaaria”. Riittää kun otan siitä irti yhden ainoan lauseen: ”Ydinasetta on käytetty maailmassa vain kaksi kertaa, toisen maailmansodan lopussa Japanissa.”

Lehti siis ”unohti” kertoa, ketkä olivat käyttäjät: yhdysvaltalaiset. Kyllä tuossakin maassa ilmestyy lehtiä, jotka uskaltavat tuon surullisen asian mainita. Onko Aamulehti siis amerikkalaisempi kuin amerikkalaiset itse?

Luen hyvin paljon lehtiä ja joskus lähteet unohtuvat, mutta kerronpa asiasta esimerkin. Jonkin taatusti porvarillisen suuren lehden kirjoittaja mainitsi, mitä seurauksia on sillä että jokin valtio on siirtynyt palkka-armeijaan. Silloinhan ”turvallisuudesta” huolehtivat pääosin kouluttamattomat ja rutiköyhät, jotka eivät parempaa työtä löydä. Sodan aloittaneet ja sitä johtavat taas eivät joudu lainkaan vaivaamaan päätään sillä, kuka omista kohtaa kuoleman.

Eikö tämä alenna sotien aloittamisherkkyyttä? kirjoittaja kysyi. Hyvä kysymys.0

Vehmersalmen Eläkeläiset juhli ”taidokkaan laiskasti”

Vehmersalmen Eläkeläiset on Eläkeläiset ry:n nuorimpia yhdistyksiä, mutta vierivät senkin vuodet. Helmi-kuun alussa yhdistys juhli 15-vuotispäiväänsä.

– Olemme oppineet, että laiskuus on hyvä lahja, kun sen taidolla hallitsee. Niinpä päätimme juhlia vain perhepiirissä niin, että kenenkään ei tarvitse olla emäntä, kun toiset juhliivat. Tilasimme Kuntorannasta valmiiksi katetun pöydän, pakkasimme porukan autoon ja hurautimme Varkauteen, kertoo yhdistyksen puheenjohtaja Leena Venäläinen.

– Vieraita olimme kutsuneet vain kaksi, keskushallituksesta Aimo Mursun ja Savon Aluetoimikunnan

puheenjohtajan Kerttu Vuotilaisen. Molemmat olivat noudattaneet kutsua.

Vuosijuhlissa jaettiin paita kiitosta myös keskushallituksen myöntämät ansiomerkit Arne Holopaisella, Lahja Holopaiselle, Viljo Holopaiselle, Elsa Lundströmille, Arvi Savolaiselle, Martta Savolaiselle, Saara Savolaiselle, Ari Venäläiselle ja Leena Venäläiselle, joista suurin osa on toiminut yhdistyksessä alusta asti.

Yhdistys muisti ruusulla ja kirjalla Aili Savolaista, joka on perustamiskokouksesta lähtien toiminut erittäin aktiivisesti ja joka osallistuu korkeahkosta iästään huolimatta vieläkin toimintaan.

Präntöön liukkailta Härmään komistumaan

Tietäähän nämä Präntöön tiet. Ne ovat kuin luistinrataa. Meitä oli 50 ikinuorta menossa kohti Härmää. Ei puuttunut enää kuin puheenjohtaja, joka näkyikin tulevan kirkon ohi jäistä oikopolkua ja, hupsista vain, lensi kunnan kuperkeikan.

Pidätelimme henkeä: menikö poikki jalka vai käsi? Kulljettajamme kävi auttamassa Taunon autoon käsikynkästä ja totesi, että tuuria oli matkassa, mies terveenä. Niin lähdimme matkaan.

Hyvässä saunassa puhdistuu ja vähän niinkuin komistuu. Härmän kuntokeskuksessa meille oli varattuna kaksi tuntia kylpylän puolelta turkkilaisine ja suomalaisine saunoineen. Kyllä me pullukat ja sopusuhteiset otimme kaiken ilon irti. Porealtaan reunalta kuului Jaakon ääni, että on hniinb komeita kinkkuja, että tekis mieli läpsäistä, vaan eipä uskaltanut.

Tuli niin jano, että sylki pölisö. Meillä oli tilaisuus osallistua myös ohjatuun vesivoimisteluun. Siinä piti olla tosissaan mukana, koska vesi oli aika vilpoista. Kaipasin puffettia, jotta olisi saanut juotavaa. Vaasan Tropiclandiassa on, saa uimapukusillaan käydä nauttimassa kaffet tai väkevät ja taas pulahtaa altaaseen.

Iso vatta on ruma, kun se on tyhjä. Kylpylästä selviydyttämme tutustuimme Anssin Jussin Areenaan, ”vain” 22 miljoonaa euroa maksaneeseen liikunta- ja vapaa-ajankeskukseen. Areena tarjoaa tilat sisäliikunnalle joka makuun.

Sitten tuli päivän odotetuin hetki: sai tyydyttää nälkänsä hyvällä ruualla. Kyllä sitä syötiinkin reilusti. Kun vielä haki jälkiruoaksi paikallisen Härmän veri -erikoisuuden tai muuta maistuvaa, niin rupes raukaaseen ja oli kiva lähteä kotimatalle.

Kun matkanjohtaja, Österbergin Juhani, komensi meidät kotimatalle, jäi kyllä pikkuisen harmittamaan, että tanssit jäivät kokematta. Koko porukka virkistyi, kun auton peräpäästä alkoi sitten kuulua valssit ja tangot ja kun Terttu ehdotti vielä laulettavaksi Eespäin tiellä taistojen ja Nuorisomarssin. Tunnelma oli taas korkealla, kun Vaasan valot näkyivät ja kirjailija Venny Kentturin sanoin kotikaupunki ”otti meidät asumaan. Verot maksamaan, työtä jaksamaan...”

ÄNI

Lisää varoja vanhustyöhön

Ikääntyneen elämä ja hänen auttamisensa on arvokasta ja siihen kannattaa yhteiskunnan panostaa. Ikäihmisten hoitamisessa korostamme ihmisen kunnioittamista ja arvostamista. Ikääntyneen omia voimia, omatoimisuutta ja itsemääräämisoikeutta sekä tasa-arvoa on edistettävä ja tuettava kaikin keinoin. Hyvässä vanhustyössä huomioitava sekä asiakas että työntekijä. Omaishoidon osuus vanhusten hoidossa on

merkittävä. Se vaatii yhteiskunnalta nykyistä suurempaa panostusta.

Sillä voidaan auttaa omia jaksamaan vaativassa tehtävässä. Tuleehan omaishoitoyhteiskunnalle huomattavasti halvemmaksi kuin laitoshoido.

Vanhuspalvelujen järjestäminen on täynnä mielenkiintoisia haasteita ja erilaisia mahdollisuuksia. Eläkeläisjärjestöt ja kuntien vanhusneuvostot ovat esittäneet

päättäjille monia varmentotettavia parannusehdotuksia nykytilanteeseen.

Perusongelma Pohjanmaankin kunnissa on hoito-henkilöstön riittämättömyys. Valtiovallalla ja Pohjanmaan kuntien päättäjillä on päävastuu asian kuntoonsaattamisessa.

Omaisten ja muiden läheisten työn tukeminen, lääkärin ja hoitajien lisääminen perusterveydenhuoltoon, terveyskeskuksiin, vanhainko-

teihin, palvelutaloihin ja muihin vanhushuollon palveluihin, takaavat ihmisarvoisen ja turvallisen elämän myös vanhusväestölle. Siten varmistetaan, että hoidettavat saavat riittävästi ravintoa, vaipat tulee vaihdettua ajallaan ja inhimillinen kohtelu parane

Eläkeläiset ry:n Pohjanmaan aluejärjestö Kevätkokous

Piikkiöläiset moittivat eduskuntaa

Piikkiön Eläkeläisten kevätkokous on lähettänyt eduskuntaryhmille kirjeen, jossa vaaditaan edes kohtuullista korotusta työaikana ansaittuun eläkepalkkaan. Yhdistys huomauttaa kirjeessä, että edellinen ja nykyinen hallitus eivät ole parantaneet lainkaan eläkeläisten asemaa, vaan he joutuvat edelleen kantamaan laman rasitteita.

– Ruonan arvonnäköveron alennus on edelleen toteutta-

matta, samoin eläkkeiden tasokorotus. Vanhustenhuollosta on monissa kunnissa tingitty, mikä johtuu suureksi osaksi valtion kunnille asettamista lisärasitteista, yhdistys listasi laiminlyöntejä.

Piikkiöläisten kirje esitettiin myös Varsinais-Suomen Aluejärjestön kevätkokouksessa. Kokous hyväksyi kirjeen aluejärjestön kannanotoksi.

Kylpylä-hotelli otettu hyvin vastaan

Eläkeläiset ry:n omistaman Kuntoranta Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 24.3.2004 Helsingissä järjestön keskuksella. Kokouksessa oli läsnä järjestön keskushallitus.

Kokous vahvisti yhtiön vuoden 2003 tilinpäätöksen ja myönsi tili ja vastuuvapauden yhtiön hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Yhtiön hallituksessa jatkavat Kauko Aaltonen Helsingistä, Markku Siren Varkaudesta, järjestön toiminnanjohtaja Hannu Partanen ja talouspäällikkö Terho Hirviniemi sekä yhtiön toimitusjohtaja Tommi Impivaara. Hallitustyöskentelyn jättäneen Jaakko Aallon tilalle hallitukseen valittiin Tauno Tuomivaara Helsingistä.

Tilinpäätöksen mukaan Kuntoranta Oy:n vuoden 2003 liikevaihto oli noin kaksi miljoonaa euroa. Tilivuoden tulos jäi runsaat 80 000 euroa miinukselle. Taseen loppusumma oli 490 000 euroa. Yhtiöllä ei ole koroollista vierasta pääomaa.

Toimitusjohtaja Impivaaran mukaan toimintavuoden aikana jatkettiin Kuntorannan toimintojen uudelleen järjestelyjä tavoitteena asiakastyön kehittämisen rinnan kustannusten joustavuuden ja toiminnan tehokkuuden lisäämisen kanssa. Toimintavuoden aikana otettiin käyttöön Kuntorannan toimintojen laatumääritykset yhdessä asiakastyöväisyyden jatkuvan seurannan kanssa. Kehitystyöstään Kuntoranta sai tunnustuksena Keski-Savon vuoden 2003 laatupalkinnon.

Lomakeskuksen käyttööseen jääminen tavoitteesta selittää Impivaaran mukaan tilivuoden tappion. Majoitusvuorokausia kertyi nyt runsaat 38 000 ja majoittuneita asiakkaita oli yhteensä 9 723 henkilöä. Toimintavuoden suurin investointi oli ravintolan keittöön osittainen uudistaminen.

Vuoden 2003 aikana toteutettiin Kuntorannan uuden kylpyläosaston suunnittelu, jonka rakennustyöt ovat parhaillaan käynnissä. Rakennustyö valmistuu elokuussa ja uusi Hyvinvointikylpylä aloittaa syyskuussa. Kuntorannan uusi markkinointinimi tulee olemaan Kylpylä-hotelli Kuntoranta.

Impivaaran mukaan kylpylä on ennakkomyynnissä saanut asiakkailta hyvän vastaanoton ja tavoitteet tulevaisuuteen ovat korkealla. Kuluvan vuoden keväällä on ylitetty budjetoidut käyttöasteet ja parhaillaan myydään kesää. Käynnissä olevat kylpylän rakennustyöt eivät estä Kuntorannan normaalin lomatoiminnan järjestämistä, korostaa Impivaara.

Lunta on ollut täällä Oulussa paljon. Ensilumen satoi 24. päivänä lokakuuta. Pateniemen Eläkeläiset tekivät silloin retken Kuusamoon. Hauskaa oli, pitkä linjuri täpö täynnä.

Suomen kielessä on hauskoja sanoja kuten täpö täysi, typö tyhjä ja ypö yksin. Söimme Kuusamossa vatsamme hyvää ruokaa täpö täyteen, eikä tarvinnut olla ypö yksin.

Matti meitä matkalla laulatti niin kuin kerhoissakin.

Oma toivelauluni on ”Yksi ainoa ikkuna.” Harvoin pääsen sitä toivomaan. Hoidan puolisoani omaishoitajana.

Vapaa-ajan toivomuksia ei aina voida huomioida, kun Oulun kaupungissa on vain kaksi omaishoitajien lomittajaa. Jos tulee tunkua tai lomittaja sairastuu niin omaishoitajan vapaa peruuntuu, kun tuuraajaa ei ole. Omaishoitaja vain voi toivoa ihmettä, että pääsisi vaikka kauppaan ja apteekkiin. Ilmaista palveluhan ei lomitusta ole, mutta se on kaupungilta kohtuuhintaista.

Joulun aikaan olin pahoillani kun en

päässyt oman eläkeläisyhdistyksen joulujuhlaan.

Kyllähän torttuja, kahvia ja puuroa saa kotonakin, mutta se mukana olo lauluineen ja runoineen.

Kun yli kymmenen vuotta otin osaa toimintaan, niin olisin ”nostalgoinut.”

Olisin tehnyt kaikki hoitotyöt ja päivälönnön ajaksi karannut mutta en voinut jättää ylkääni yksin.

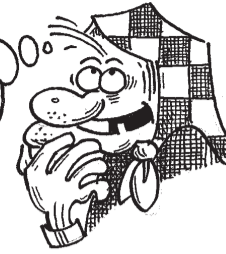
Onhan siihen tottunut kotona oloon, ei sitä nuorempaan lapsilta päässyt, autoa ei ollut, eikä rahaa.

Tuttu ilmiö tuo rahan vähyys. Omaishoidon tukemisesta ja sitä vastaan puhutaan paljon. Voin vakuuttaa, että yhteiskunta ottaa sen minkä antaa. Ei hoidettavan omaisen tarvitse murehtia alimmaisten eurojen homeutumista. Mutta joka päivä on lämpimässä oltu, joka päiväistä leipää syöty ja maitoakin ryyppetty.

Olen usein ajatellut, miten alkeellisissa oloissa ennen, eikä siitä ole kauan, omaisia hoidettiin.

Appiukko otti halvaantuneen äitinsä

ELÄKELÄISTEN AJATUKSIA

Jos maaliskuu ei maata näytä

konttiselkään ja kantoi ulkosaunaan.

Ei ollut kipujen lievitystä anopin syöpäsairaudesta loppuajan tuskaan.

Kyllä kotihoidossa on tapahtunut kehitystä, mutta paljon on varmaan parantamisen varaa.

Omaishoitaja ei saisi sairastua, pitää olla kuin yhdenhengen firman pyörittäjä: pystyyn vaan, pysyy eli ei.

Jouluna oli sairaalassa palvelutalon asukas, kun ei joulun aikaan ole kotona tarpeellista hoitoa.

Voi, voi sentään!

Eläkeläisyhdistysten edunvalvontaa tarvitaan. Oulussa on voimakkaita yhdistyksiä.

Toiminta on suuriarvoista. Me sota-ajan lapset toivomme, että suuret sukupolvet jatkavat työtämme.

Kesken työmme jos jää, aina muistakaa tää, pois me tahdoimme tieltänne esteet ja salvat.

Rakkaita terveisiä täältä pohjoisesta!

Kaarina Mähönen

Oulu

Ikäihmisten televisio

JUHANI VÄHÄKANGAS

Toimintamme toisen kivilajan edunvalvonnan rinnalla muodostaa monipuolinen kulttuuritoiminta. Sen tasokkaasta tarjonnasta oli taas keran mahdollisuus nauttia Malmin eläkeläisten 45-vuotisjuhlassa. Olen saanut maata kiertäessäni olla mukana lukuisissa juhlassa ja samassa nauttia toinen toistaan paremista ohjelmanumeroista. Mieleen on tullutkin kysymys, olisiko mahdollista taltioida tällaisia esityksiä, joissa tuodaan elävästi esiin elettyä elämää vuosikymmenten takaa.

Olisi myös tarpeen saada aikaan enemmän vuorovaikutusta ikäihmisten ja lasten sekä nuorten välille. Eläkeläiset voisivat vierailta peruskouluissa esittämässä omia ohjelmanumeroita, joissa voitaisiin kertoa kotiseudusta ja sen elämästä heidän nuoruudessaan. Asiat voitaisiin tuoda huomattavasti elävämmiin esille kuin vain kirjoista lukemalla. Koululaiset olisivat tietysti enemmän kuin tervetulleita myös eläkeläisten tilaisuuksiin kertomaan nykyajan harrastusmuodoista.

Yhtä kaikki, eläkeläisten ohjelmaa olisi hyvä tuoda laajemman yleisön saataville. Siitä voisi huolehtia esimerkiksi Yleisradio television välityksellä. Tämäntyyppistä ohjelmia voitaisiin hyvin esittää aamupäivisin, kun eläkeläisillä on aikaa katsoa televisiota. Näin tavoitettaisiin myös sellaisia ikäihmisiä, joilla ei ole mahdollisuutta jostain syystä itse matkustaa tilaisuuksiimme. Tämä toisi varmasti iloa ja virkistystä monen ikäihmisen arkeen. Olisiko tämän suuntainen toiminta mahdollista? Sitä meidän tulisi pohtia yhdessä ja viedä asiaa eteenpäin.

Toimeentulosta

Me pieneläkeläiset olemme tosi tiukoilla laskujen maksussa. Emme saa toimeentulotukea, vaan itse maksamme kaiken.

Meillä ei ole nettejä, mikroja, videoita, autoa, pyörää. Ei ole varaa lentomatkoihin, Teatteri, ooppera, leffat: ei pääse. Kohta ei näe televisiotakaan.

Mitään ei voi jättää maksamatta. Vuokra on yli 500 euroa kuukaudessa. Päälle muut pakolliset maksut. Olin 13 vuorokautta syömättä,

niin säästy ruokaa.

Pankit kiskovat nylkyhintaa laskujen maksamisesta, kun emme osaa käyttää internettiä kotona emmekä osaa käyttää koneita. Mutta apua meiltä kyllä napattiin pankeille.

Mitä jää köyhille. Olemme paarialuokkaa kotimaassamme, syyttömät. Olemme kesänneet sota- ja pulavuodet: puutteen, nälän, vilun, räähä.

H.K.

Helsinki

Tasavertaista kohtelua

Veroalesta on tulossa eläkelikkuri ja palkkatyöläisille korotusautomaatti. Me eläkeläiset olemme huolissamme tavasta, jolla valtiolta kohtelee meitä. Sen sijaan, että valtio turvaisi riittävän eläketason, se käyttääkin indeksileikkuria tulonsiirtoon parempiosoisille palkansaajille.

Alkoholi- ja autoveron alennus vievät eläkeläisiltä kahdessa vuodessa noin 80 euroa ja siirtävät siitä noin 60 euroa työssäkäyville palkankoro-

tuksina.

On ryhdyttävä pikaisesti toimiin tämän epäkohdan ehkäisemiseksi ja saatettava eläkeläiset tasavertaisiksi kansalaisiksi palkansaajien kanssa. Olemmehan maksaneet veromme ja tehneet työmme tämän yhteiskunnan parhaaksi.

Olavi Ketola

Heinolan Eläkeläiset ry:n puheenjohtaja

Kärpäsen Eläkeläiset

Tiukempi ote edunvalvontaan

Kärpäsen Eläkeläiset Lahdesta haluaa järjestöjen käsittelevän enemmän edunvalvontaan liittyviä asioita. Yhdistys perustelee kannanottoa jäsenten kokemuksilla ja edustajakokouksen päätöksellä edunvalvonnan lisäämisestä.

Yhdistys huomauttaa, että kansaneläkkeen varassa olevat saattavat elää köyhyysrajan alapuolella ja ehdottaa, että indeksikorotukset toteutettaisiin markkamääräisinä. Korotuksen suuruus laskettaisiin eläkkeiden keskitason mukaan ja se olisi kaikille yhtä suuri. Kansaneläkkeisiin tarvittava korotus olisi tosiasiassa 150–200 euroa kuukaudessa.

Kannanotossa puututaan myös sosiaali- ja terveyden-

huollon supistuksiin ja palvelujen yksityistämiseen. Hoito ja palvelut kallistuvat niin, että kansaneläkeläisillä ei ole niihin varaa, kun joutuu lääkkeetkin saattavat jäädä ostamatta.

Yhdistyksen mielestä edunvalvontaa voidaan lisätä kahdella tavalla. Ensimmäinen yhdistysten kerhoihin pitäisi yhdistää hivenen edunvalvontaa, niin tärkeää kuin muu kerhotoiminta onkin. Keskusjärjestö ja aluejärjestöt voisivat edistää edunvalvontaa toisaalta järjestämällä opintotilaisuuksia ja seminaareja ja pitämällä kaikissa omissa tilaisuuksissaan esillä tärkeitä eläke- ja yhteiskuntapolitiisia kysymyksiä.

Porvoolaiset huolissaan

Viinaverolekin estää eläkkeiden korottamista

Pienituloisten eläkeläisten elintaso säilyy vain, jos veropolitiikka muuttuu oikeudenmukaisemmaksi. Se edellyttää arvonlisäverojen alennamista ja asumiskustannuksia lisäävien verojen poistamista, vaatii Porvoon Eläkeläiset.

Yhdistyksen kevätkokous esitti kannatossaan, että ensimmäisessä vaiheessa alennetaan elintarvikkeiden arvonlisävero nykyisestä 17 prosentista 10 prosenttiin. Työeläkeindeksi on muutettava vastaamaan sen alkupeusteita tavoitetta, että eläkkeet nousevat ansiotason nousun mukaisesti.

Kevätkokous huomautti,

että nykyinen eläkeindeksi korottaa eläkkeitä vain kolmasosan ansioiden nousuun verrattuna. Kansaneläkkeitä korotettiin tämän vuoden alusta noin 0,6 prosenttia. Viinaveron alennus leikkaa indeksiä niin, että ensi vuonna eläkkeitä tuskin korotetaan.

Kokous perusteli kannatonsa huolellisesti viittamalla sekä tilastoihin pienituloisten elintarvikkeiden kehityksestä. Pienituloisiksi katsotaan yleisesti sellaiset ihmiset, joiden kuukaisitulot ennen verotusta ovat alle 1 000 euroa kuukaudessa. Eläkeläisistä tällaisia oli vuonna 2002 yli 800 000 eli useampi kuin joka kolmas.

Frans Mäkinen, 97, on korkeassa iässä kiteytännyt elämäkokemuksensa kahdeksi ajatelmaksi.
– Maailma tuhoutuu ihmisen ahneuteen.
– Huonoina päivinä tuntuu, että joudan jo lähtemään. Hyvinä päätän, että menen huomenna kauppaan ja ostan siemeniä.

PEKKA ISAKSSON

Frans Mäkinen käy joka viikko eläkeläiskerhon kokouksessa, vaikka kuulo on tehnytkin tenän.

Frans Mäkisen, 97, kevättoimet

Kasvimaan suunnittelu, siementen osto ja eläkekerho

Mäkinen kylvää siemenet palstalleen tuottamaan syyksi satoa. Niin hän on tehnyt lukemattomina keväinä. Miksi tämäkään olisi poikkeus.

Muutamana viime keväänä Mäkisen on pitänyt taipua, kun ei enää taivu. Siemenet saa kylvää vakoihin tyttö, joka käy hänellä myös koti-apuna. Kasvimaan kitkemisestä huolehtivat Etelä-Kaarelan eläkeläisyhdistyksen naiset, vastavuoroisuusperiaatteella.

– Vaikka muuten kyllä jaksaisin, mutta polvet eivät kestä kyykkimistä, Mäkinen kertoo.

Hattukauppaa

Matka pienen pienestä mökistä Keikyältä, Satakunnan ja Hämeen rajalta, Helsingin Kannelmäkeen ei ole maantieteellisesti pitkä. Kokeuksena ja ajallisesti se on sitä. Matka mutkistui, kun mies vietti nuoruusvuotensa ja alun miehuudestaan kiertämällä Suomea milloin missäkin työssä ja toimessa.

– Mökki oli tosi pieni, ehkä seitsemän neliötä. Meitä lapsia oli kahdeksan, joista kylillä kaksi kuoli pienenä. Minulla oli semmoinen etuoikeus, että pääsin ensimmäisenä kansakouluun.

Isä vei kolmetoistavuotiaan Fransin heti koulun päättymistä seuraavana päivänä palstalle. Työ oli niin kovaa, että jo puoliltpäivin Frans

kysyi isältä 12 markkaa lainaksi. Kun isä kysyi, mihin poika tarvitsi rahaa, vastasi Frans lähtevänsä kaupantekoon.

Poika haki Keikyän mestareilta haapahattuja, jotka vaaleina ja ilmavina olivat helppo kaupattava auringon helottaessa. Kiertävän hattukaupan jälkeen seurasivat uitot Kokemäenjoen sivuhaaroilla ja sitten varsinaisen työuran alku Forssan sahalla puru-poikana. Sitä Frans yhä pitää työmaana, joka kasvatti hänet, heiveröisen poikasen, sekä fyysisesti että henkisesti mieheksi.

Seurallinen isäntä

Liikkeellä, liikkeellä oli oltava alituisesti, jos tilaton ja taloton aikoi kaksikymmenluvulla ja varsinkin pulavuosina hankkia leipänsä Suomen maaseudulta. Noilta vuosilta on Frans Mäkisen mieleen piirtynyt muistoja, jotka äkkipäätään kuulostavat kirjailija Pentti Haanpään jutuilta.

– Erään kerran olin tulossa Karjalasta. Tämä tapahtui 30-luvulla. Kiteen lähellä kävelin eräällä mutkassa vastaan vanhahko mies, joka kutsui minut kotiinsa. Siinä puhelimme miehen kanssa kolme vuorokautta miltei yhteen menoon.

– Minä rupesin kyselemään, mitä olen velkaa, kun olen syönyt ja juonut ja maannut kolme päivää. Siihen hän

sanoi, että älä hyvä mies tuommoista kysele, minä olen saanut puhua. Siinä oli puhelias ja seurallinen isäntä

Toisen kerran sattui tammöistä: Frans oli majoittunut pieneen mökkiin jossakin Savossa, lähellä Iisalmea. Mökin lattialta oli saanut nuk-kumapaikan toinenkin mies, joka teki mökin töitä yösiijaa ja ruokaa vastaan. Mies rupesi epäilemään isännän huomanneen, että hän piti peliä emännän kanssa ja hankkiutui lähtemään maantielle.

– Isäntä kysyi, että miksi mies on lähdössä, mutta eihän se voinut syytä sanoa, vaan kierteli ja kaarteli jotakin sanoakseen. Isäntä sanoi kylällä tietävänsä syyn ja lisäksi, että jos emme kahdestaan pärjää, niin otetaan kolmas mies.

Rakkauden elementit

Tuli sota ja meni sota, Frans meni ja tuli muiden mukana. Tuli sodan jälkeinen parempi aika – ja Frans Mäkinen, kypsään 50 vuoden ikään ehtinyt poikamies, rakastui. Näin siinä kävi lyhyesti kerrottuna:

Aukusti Hartikaisen leskeksi jäänyt tytär Elsa oli tullut Helsingistä pitääkseen kauppa Keikyällä, jonne

Rollaattori on vain varmuuden vuoksi.

Frans sattui matkatessaan maakuntaa nyt Satakunnan Työn asiamiehenä. Siinä tehtävässä hän tapasi ensimmäisen kerran Elsan, mutta ratkaiseva elementti oli vesi.

– Elsa oli tullut uimaan jokirantaan, minä toiselle rannalle saunomaan. Puhahdin uimaan löylyjen päälle.

Niin kohtasi Frans Elsansa, keski-iässä ja keskivirrassa.

Kun Elsa oli kaupunkilaisyttönä hankkinut epäkuranttia tavaraa maalaiskauppaa ajatellen, niin kauppa oli myytävä. Tulisesti rakastunut Frans seurasi Elsaa Kannelmäkeen, rakensi rintamiespalstalle ensin saunamökin kaupungin myymistä rakennusjätteistä ja sitten vähitellen omakotitalon, kulki töissä rakennuksilla, sitten metallipajan varastomieheä – ja kasvatti ruuanlisän kasvimaalla.

Kypsässä iässä syttynyt rak-

kaus oli väkevä voima. Se kantoi kauas 1990-luvulle, jolloin Elsa sairastui, halvaantui ja 11 vuotta sitten kuoli. Viimeiset kaksi vuotta Frans kulki joka päivä sairaalassa syöttämässä vaimonsa.

– Elsa oli saanut kyvyn käsitellä tapaamiaan ihmisiä ja eläimiä lämpimästi. Se oli osa elämän tarkoitusta, se oli myös hänen nautintonsa, kirjoitti Frans Mäkinen runossa kuolleesta vaimostaan

Yksinäisyys

Elsan rinnalla Frans Mäkisen elämä oli hyvä, mutta ei hän valita nykyistäkään. Yksinäistä tietysti on leskimiehellä, mutta seuraa on eläkeläiskerhosta ja ystävistä. Yksinelämistä helpottavat poikamiehenä vietetyt vuodet ja vuosikymmenet. Kaikki elämiseen tarvittavat taidot ruuanlaittoa myöten ovat

yhä tallella.

Kaarelan eläkeläisyhdistyksen perustajajäsen ja monivuotinen johtokokunnan jäsen käy yhä joka viikko kerhon tilaisuuksissa, vaikka kuulo on laitteen varassa. Vielä jokunan aika sitten Frans kulki matkat pyörällä, mutta nykyään vaimon sisaren tytär käy hakemassa hänet kerhoon.

– Johtokunnasta piti jättäytyä pois, kun en enää tiennyt, mitä päätettiin. Sellaisiakin päätöksiä tehtiin, että jos olisin tiennyt, niin en olisi hyväksynyt.

Huonompi asia on, että myös näkö alkaa mennä. Juuri haastattelua edeltävänä päivänä Frans kävi HYS:n silmäklinikalla Töölössä. Vaikka näön heikkeneminen harmittaa, on äänessä tiettyä tyytyväisyyttä, kun hän kertoo matkustaneensa bussilla ja kävälleensä Töölöntullista klinikalle ja takaisin.

Frans Mäkinen kertoo sanoiensa Elsan sairastaessa ja myöhemmin, että hän voi jo lähteä tästä maailmasta. Hän hyväksyy myös ajatuksen, että sairaan ihmisen elämää ei pitkitetä turhalla hoidolla, vaan päinvastoin autetaan lähtemään arvokkaasti.

– Mutta sitten tulee mieleen, että on mukava katsoa, mitä huomina tuo tullessaan.

Ja kylvää keväällä siemenet, jotta syksyllä saa sadon.

Ennätysyleisö kuunteli tarkasti

Kainuulaiset patistelivat kansanedustajia kirjelmällä

Hyveet ja paheet

Liikuntaa ja kasviksia, yritteliäisyyttä ja nöyryyttä – siinä Frans Mäkinen selviytymiskurssi.

Kun Frans Mäkinen kiersi nuorena miehenä Suomen maaseutua, sitä runteli pula. Vaikka välissä oli ollut 1920-luvun parempia vuosia, olivat sisällisodankin jäljet vielä tuoreet.

Aika opetti Mäkiselle hyveitä ja paheita.

Nuoren miehen elämään kuuluivat miltei luonnostaan korttirinki, tupakka ja viina-naukku. Kerran Mäkinen rupesi laskemaan, kuinka on kortti tuonut ja vienyt.

– En ollut häviöllä enkä voitolla, rahallisesti, mutta miinuspuolta rasittivat korttiringissä vietetyt ja valvotut pitkät yöt. Siihen saivat jäädä kortit, kohta viina ja tupakkakin. No, sitä tuli joskus vielä polteltua.

Valvomisesta, tupakasta ja viinasta ei ole evääksi hyvään elämään, saati hyvään ja pitkään. Ruumis on pidettävä kunnossa liikumalla. On syötävä viisaasti: paljon kasviksia ja hedelmiä, joskus lihaa, sillä sitäkin ihminen tarvitsee.

Aika opetti perihyveitä: työteliäisyyttä ja säästäväisyyttä. Hakaneuloja kauppaamalla ei olisi muuten selvinnyt – silläkin keinoa oli yritettävä kitkutella.

Näitä oppeja Mäkinen noudattaa yhä. Kun tulee puhe toimeentulosta, hän sanoo, että työeläkkeellä oleva kylä selviää.

– Jos ei pärjää, saa syyttää itseään, sanoo Mäkinen ja lupaa näyttää oman päivittäisen kirjanpitonsa epäilijälle

– Toinen juttu on, kuinka selvittää kansaneläkkeellä. Sitä minä ihmettelen. (PI)

Kainuun eläkeläisjärjestöt vaativat yksimielisesti indeksitarkistuksen palauttamista TEL-lain mukaiseksi, 50 euron tasokorostusta kansaneläkkeisiin ja kansaneläkkeen pohjaosan korvaamista täysimääräisenä kaikille, joilta se on leikattu.

Eläkeläisjärjestöjen vaatimukset ojennettiin Oulun läänin kansanedustajille kirjelmänä yleisötilaisuudessa, jonka Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistyötoimikunta oli kutsunut maaliskuun alussa koolle Kajaanin eläkeläis-talolle.

Tilaisuus kiinnosti kaajaa-

nilaisia. Sali täyttyi viimeistä paikkaa myöten, ja osa yleisöstä joutui istumaan eteisessä.

– Ihmisiä kiinnostavat nyt omat eläkeasiat, sanoo yhteistyötoimikunnan puheenjohtaja Yrjö Juntunen, Eläkeläiset ry:n pitkäaikainen aktiivi.

Juntunen on tyytyväinen muutenkin. Kirjelmässä esitetyt vaatimukset ovat sopuinnassa myös niiden tavoitteiden kanssa, joista Juntunen itsekin oli keskustellut ja päättämässä Eläkeläiset ry:n edustajakokouksessa vuosi sitten.

– Kainuun eläkeläisjärjes-

töt valmistelivat ja hyväksyivät kannanoton yksimielisesti. Yleisöä oli enemmän kuin koskaan tällaisessa tilaisuudessa. Yli puolet läänin kansanedustajista eli kymmenen 18:sta oli kuullut kutsun, Juntunen listaa ilonaiheita.

Lähes vuoden valmistelutyö

– Myös yhteistyötoimikunta oli arviointikokouksessaan tyytyväinen tilaisuuden antiin. Vain kansanedustajien kiirettä moitittiin. Tapaamiseen varatut puolitoista tun-

tia olivat ehdottomasti liian vähän.

Yhteistyötoimikunta oli valmistellut kansanedustajataapaamista lähes vuoden. Ajatus siitä syntyi, kun Juntunen tapasi viime vappuna läänin kansanedustajien yhdysheikkilönä toimineen kansanedustaja Matti Ahteen.

Kansanedustajat saivat tilaisuudessa tiiviin nelikohtaisen vaatimuslistan. Kohdista kolme koskee eläkkeitä ja neljäs muita toimeentuloon vaikuttavia tekijöitä sekä palveluja.

Listan kärjessä on indeksitarkistuksen palauttaminen

TEL-lain mukaiseksi niin, että sitä laskettaessa ansiotason ja hintojen nousu otetaan huomioon yhtä painokkaasti. Yhteistyötoimikunta muistutti edustajille, että yli 65-vuotiaiden työeläkkeitä on heikennetty leikatulla indeksillä vuodesta 1996 lähtien noin 5 prosenttia.

Kansaneläkkeisiin yhteistyötoimikunta vaatii 50 euron tasokorotusta kuukaudessa. Perustelutkin on jämäkkä: hyvinvointivaltiossa ei ole kunniallista pitää heikointa kansanosaa EU:n köyhyysrajan alapuolella.

Täysi korvaus pohjaosasta

Kolmas eläkepoliittinen vaatimus on täysimääräinen korvaus kaikille, joiden kansaneläkkeen pohjaosaa on leikattu. Vaikka kaikki vaatimukset ovat hyvin tärkeitä, haluaa Juntunen tähdentää erityisesti tätä.

– Se on myös suuri oikeudenmukaisuuskysymys. Pohjaosan menettäneiden joukossa on esimerkiksi sotaveteraaneja ja naisia, jotka sodan aikana pitivät työllään pystyssä Suomea. He myös rakensivat Suomen hyvinvoinnin sotien jälkeen. Joukossa on muun muassa paljon metsureita, joiden eläkkeet ovat muutenkin pienet, koska ansiotuloista 30 prosenttia laskettiin aikoinaan moottorisahalle.

Tietotekniikkaa tuputetaan liian nopeasti

Oulun läänin eläkeläis- ja vammaisjärjestöt esittävät yksimielisesti kansaneläkkeen tasokorotuksen aikaisentamista. Korotuksen on oltava vähintään 20–30 euron suuruinen. Niin sanotusta leikatusta indeksistä on luovuttava kokonaan.

Esitys luovutettiin Oulun läänin kansanedustajille maaliskuun lopulla Oulussa järjestetyssä läänin kansanedustajien tapaamisessa. Tilaisuus oli jatkoa vuonna 2000 aloitettuun eläkeläisjärjestöjen ja kansanedustajien yhteistyöhön

Tapaamisessa olivat mukana myös Oulun Seudun Vammais- ja kansanter-

veystyönjärjestöt ry:n edustajat Järjestöön kuuluu noin 50 järjestöä, joukossa muun muassa kuntiin perustettuja vanhusneuvostoja, joten paikalla olevat järjestöt edustivat kymmeniä tuhansia järjestöihin kuuluvia jäseniä.

Järjestöt tähdensivät edustajille luovutetussa muistiossa, että kunnollisen eläkepolitiikan ja palvelujen esteenä on pitemmän aikavälin suunnittelun laiminlyönti. Nyt niitä suunnitellaan ja toteutetaan budjettivuoden ja ehkä eduskuntavuoden mittaisissa jaksoissa.

Muistiossa puututaan

myös tietotekniikan käyttöönottoon. Se on eläkeläisjärjestöjen mielestä liian nopeaa, mikä vaikeuttaa muun muassa ikääntyneiden raha-asioiden hoitoa.

– Pankkien mielivallan seurauksena pankkipalvelumaksut ovat nousseet kohtuuttomuksiin. Vain pieni osa nykyisistä eläkeläisistä voi käyttää tietokonetta, muistiossa todetaan.

Muistiossa kerrotaan, että järjestöt tukevat 122 kansanedustajan allekirjoittamaa aloitetta palvelumaksujen kohtuullistamiseksi ja pankkien mielivallan estämiseksi. Samalla nosto- ja maksuautomaattien määrä

tulee säilyttää niin, etteivät asiointimatkat veny kohtuuttoman pitkiksi.

Muistiossa ja tilaisuudessa ei arvosteltu ainoastaan pankkeja, vaan myös muita yrityksiä ja julkista valtaa. Myös niiden palveluista osa on vaikeasti saatavia, jos ei käytä tietokonetta. Digitaalisiin televisiolähetysiin siirtyminen liian nopeasti uhkaa lopettaa monilta pienellä eläkkeellä olevilta jopa television katselun.

JORMA KEINÄNEN

Mönkäre lupasi Helsingin ja Uudenmaan lähetystölle:

Eläkeläisten ja työttömien sava-maksuja ei koroteta

Eläkeläiset ry:n Uudenmaan ja Helsingin aluejärjestöjen lähetystö sai sosiaali- ja terveysministeri ministeri Sinikka Mönkäreeltä lupauksen, että hän ei esitä eläkeläisten ja työttömien sairausvakuutusmaksujen korottamista Kansaneläkelaitoksen rahoitusuudistuksen yhteydessä.

Lähetystö oli saanut liikkeelle tarve kertaa suoraan ministerille eläkeläisten käsityksiä uudistuksesta ja erityisesti huoli, että uudistus korottaa kansalaisten sairausvakuutusmaksuja.

Mönkäreele luovutetussa kirjelmässä puututtiin myös eläkeläisiä koskevien asioiden valmisteluun. Siinä esitetään samankaltaista neuvottelujärjestelmää kuin valtiolla on työmarkkina-

osapuolien kanssa.

Lähetystö totesi, että Kelan rahoitusta pohtineen työryhmän ehdotuksessa on monia kansalaisten kannalta huolestuttavia piirteitä ja epäselviä kohtia.

– Ehdotuksen mukaan vakuutettujen osuutta kasvatettaisiin samalla, kun työnantajien ja valtion osuutta pienennettäisiin. Sitä on perusteltu julkisuudessa väitteellä, että sairausvakuutuksen kulut ovat nousseet nopeasti viime vuosina.

– Se on osittain harhaa, koska vertailukohtaksi on otettu vuosi, jolloin Kelan kulut olivat poikkeuksellisen alhaiset. Kansalaisten omavastuuosuus on kasvanut niin, että se on EU-maiden korkeimpia, lähetystö totesi kirjelmässään.

Aluejärjestöjen mielestä erityisen tuomittavaa keskustelussa on ollut ehdotus, että eläkeläisille asetetaan korkeampi sairausvakuutusmaksu kuin muille.

– Mielestämme on kohtuuton asettaa uusia rasitteita ikäpolvelle, jonka työn ja osallistumisen ansiota Suomessa on toimiva terveydenhuolto ja sosiaalijärjestelmä ja jonka tuloja ja etuuksia on leikattu useaan otteeseen.

Heikentykö valvonta?

Lähetystö kysyi myös, miksi työnantajien kansaneläkemaksun alentamisella on kiire, vaikka pelkkää kansaneläkettä saavia on edelleen

yli 120 000.

Lähetystö oli saanut ehdotuksesta käsityksen, että palvelumaksujen hinnoittelu tulisi jossakin vaiheessa pelkästään ministeriön tai virastojen, kuten Kelan, päätettäväksi.

– Jos näin tehdään, saattaa yhteiskunnan valvonta heikentyä ja palvelumaksut nousevat, lähetystö arvioi.

Aluejärjestöt arvostelivat ehdotuksen epäselvyyttä, kun se käsittelee kuntoutusta. Siinä kyllä käsitellään palkan-saajien kuntoutuksen rahoittamista, mutta ei eläkeläisten kuntoutusta. Lähestysö kysyikin, onko eläkeläisten siis entistä vaikeampi päästä kuntoutukseen Kansaneläkelaitoksen kautta?

Ministeri Sinikka Mönkäre

vahvisti eläkeläisille kantansa, että eläkeläisten ja työttömien sava-maksuja ei pidä korottaa. Hänenkin mielestään kansalaisten omavastuuosuus etenkin sairauskuluista on suuri. Myös lääkekorvausten katto on eläkeläisiä ajatellen liian korkealla.

Mönkäreen mukaan eläkeläisten kuntoutukseen pääsyä ei muuteta.

Kysymykseen eläkeläisten vaikutusmahdollisuuksista Mönkäre vastasi, että neuvotteluosapuoliksi haluavia tahoja on paljon ja suositteli kiittämään huomiota vanhusja eläkeasioiden neuvottelukunnan työhön.